

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

25 листопада 2021 року

Маріуполь – 2021

Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Сучасні тенденції організації життєвого простору особистості»

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Секція I. Психологія життєвого простору сучасної особистості.

Секція II. Соціально-психологічні, педагогічні, соціологічні аспекти організації життя й життєздійснення особистості.

Секція III. Життєтворчість як практика освоєння та конструювання соціокультурного простору.

Секція IV. Особливості організації життєвого простору та стратегії життєздійснення як предмет психологічних досліджень й практик.

ОРГАНІЗАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ

Маріупольський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету – Олена Булатова, докторка економічних наук, професорка, перша проректорка МДУ.

Співголова оргкомітету – Олена Стуліка, кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Члени оргкомітету:

Лілія Тищенко – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Олена Попович – докторка філософських наук, професорка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Людмила Варава – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Вікторія Харитинюк – старша викладачка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Анастасія Вагабова – асистентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Ірина Пархоменко – асистентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Світлана Дьяченко – асистентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології (протокол № 5 від 14.12.2021).

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Мукачівський державний університет
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей.

УДК 159.923
С 91

Сучасні тенденції організації життєвого простору особистості: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Маріуполь, 25 листопада 2021 р. / Маріуп. держ. ун-т ; за заг. ред. О. Стуліки – Маріуполь: МДУ, 2021. – 115 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні тенденції організації життєвого простору особистості», яка відбулася 25 листопада 2021 року з ініціативи кафедри практичної психології Маріупольського державного університету.

В конференції взяли участь науковці, фахівці у галузі психології, науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти, аспіранти, докторанти України.

У збірнику зібрані матеріали, присвячені теоретичному та емпіричному дослідженню питань психології життєвого простору сучасної особистості.

Видання адресоване науковцям, фахівцям у галузі психології, здобувачам та усім, хто цікавиться сучасними проблемами організації життєвого простору.

© МДУ, 2021

© Кафедра практичної психології, 2021

УДК 159.9.07:377.1

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО ЗДОРОВ'Я

Актуальність дослідження. Здоров'я - безцінний капітал як окремої людини, так і нації, держави. Це перша і найважливіша потреба людини, що є передумовою до пізнання оточуючого світу, до самоутвердження та щастя людини. Цінність життя і здоров'я займала чи не останню позицію в ієрархії цінностей, яких дотримувались люди у попередні історичні часи. І хоча настанови древніх переповнені гімнів здоров'ю людини, своєрідне «благоговіння перед життям», навіть, сьогодні все ще не стало нормою поведінки більшості народів світу. З іншої сторони, здорова людина завжди слугувала у якості ідеалу. Її вітали, їй поклонялись, визнавали у якості героя. Цінність здоров'я, скоріш, домінувала у суспільстві як ідеальна цінність. І лише сьогодні, як крайня міра у середовищі цивілізованих народів світу, зрештою з'являється можливість утвердити здоров'я як дійсну цінність.

Мета нашого дослідження полягала у дослідженні бачення та ставлення сучасних підлітків до здоров'я на когнітивному, поведінковому, емоційному та ціннісно-мотиваційному рівнях.

Результати. Сьогодні особливого значення набувають практичні та теоретичні напрацювання українських науковців, що досліджували різні аспекти здоров'я та ЗСЖ, зокрема: В.С.Братусь, Д.А.Пищик, П.І.Сидоров, І.А.Коваль, С.Д. Максименко, М.Й.Боришевський, Г.В.Ложкін, С.І.Болтівець, О.М. Кокуна, Т.М.Титаренко, Л.А.Лепіхової, О.Я.Кляпець та багатьох інших.

Науковцями були окреслені та описані **чинники ризику для здоров'я молоді, та людства в цілому, серед яких є:** гіподинамія, незбалансоване харчування, шкідливі звички, негативні емоції, екологічне забруднення, соціальні чинники (наприклад, відсутність правового захисту, тощо), низький рівень культури здоров'я, слабка мотивація молоді на ЗСЖ [1].

В данному контексті будуть цікавими результати нашого дослідження бачення та ставлення сучасних підлітків до здоров'я, що здійснювалося із застосуванням *опитувальника «Відношення до здоров'я» Р.А.Березовської*. Варто відмітити, що інтерпретуючи отримані емпіричні дані слід говорити про ступінь адекватності або неадекватності ставлення підлітків до їх здоров'я. За допомогою даної методики ми можемо визначити основні критерії ступеня адекватності-неадекватності відношення людини до свого здоров'я на когнітивному, поведінковому, емоційному та ціннісно-мотиваційному рівнях.

Так, когнітивний компонент передбачає ступінь компетентності або людини в сфері здоров'я, знання основних факторів ризику і антиризиків, розуміння ролі здоров'я в забезпеченні активного й довготривалого життя. Отримані нами результати показали, що 85,3% підлітків мають адекватне

ставлення до здоров'я, вони характеризуються достатнім рівнем усвідомленості та компетентності в галузі здоров'я, знають та розуміють основні фактори ризику та роль здоров'я у життєдіяльності людини. Характерним для 14,7% опитаних є недостатність знань в питаннях здоров'я, вони мають певні труднощі з визначенням поняття здоров'я та чинників, що на нього впливають.

Емоційний компонент передбачає оптимальний рівень тривожності по відношенню до здоров'я, вміння насолоджуватися станом здоров'я і радіти йому. Оцінка результатів за даним компонентом показала, що серед досліджуваних адекватне ставлення до здоров'я було виявлено у 58,8% опитуваних, що свідчить про оптимальний рівень тривожності у підлітків по відношенню до власного здоров'я, вміння його цінувати та дотримання ними ЗСЖ. Неадекватне ставлення до здоров'я за емоційним компонентом виявили 41,2% підлітків. Важливо зазначити про існування суттєвих відмінностей у ставленні до здоров'я у наших респондентів за гендерною ознакою: дівчата мали більш оптимальний рівень тривожності відносно здоров'я, тоді як юнаки проявляли дві крайності, або надто байдуже ставлення до стану свого організму, або ж занадто сильне хвилювання, чим ще більше викликали у себе стан напруження та занепокоєння.

Поведінковий компонент передбачає ступінь відповідності дій і вчинків людини вимогам здорового способу життя. Нами було виявлено, що серед нашої групи підлітків лише 22,3% мають адекватне ставлення до здоров'я на рівні поведінки, а неадекватне ставлення було характерним для 77,7% опитаних, що становить більшу половину всієї вибірки. Це може свідчити про їх пасивну позицію у повсякденних діях щодо турботи про стан здоров'я та організму в цілому. В такий спосіб вони демонструють невідповідність власних дій вимогам ЗСЖ, доприкладу, таких як: фізична активність, дотримання режиму дня, здорове харчування, загартовування, відсутність шкідливих звичок, тощо.

Ціннісно-мотиваційний компонент передбачає високу значимість здоров'я в індивідуальній ієрархії цінностей (особливо термінальних), ступінь сформованості мотивації на збереження і зміцнення здоров'я. Дана шкала опитувальника спрямована на визначення місця здоров'я у системі цінностей підлітків та їх мотивацію турботи про нього, або навпаки. Так, 58,8% підлітків показали важливість здоров'я у їх ціннісній сфері та сформованість мотивації на його збереження та зміцнення. А 41,2% досліджуваних показали, що в їх індивідуальній ієрархії цінностей здоров'я не посідає провідного місця.

Отже, узагальнюючі отримані дані, можна говорити про ще недостатньо сформоване ставлення підлітків до власного здоров'я, а саме: недостатність знань, неадекватність ставлення та цінності здоров'я, пасивна позиція стосовно власного здоров'я та брак усвідомленості.

Висновки. Ми глибоко переконані у необхідності моніторингу ставлення до здоров'я в суспільстві. Особливо це є актуальним в молодіжному середовищі, адже підлітки і молодь становлять його дієву і активну частину, майбутнє суспільства. На когнітивному рівні ставлення до здоров'я має відображатися у компетентності молоді у сфері здоров'я, знання основних чинників ризику,

розуміння ролі здоров'я в забезпеченні активного і тривалого життя, на поведінковому рівні адекватність ставлення до здоров'я має відображатися у діях людини, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я, а на ціннісно-мотиваційному – надання здоров'ю вагомого значення та сформованість мотивації на підтримання власного здоров'я.

Мулярчук Лілія
студентка 2 курсу СВО магістра
спеціальності «053 Психологія»
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
науковий керівник: Шульга Галина
кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

УДК 159.9:174

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДЕННОЇ І ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження із теоретико-методологічним обґрунтуванням проблеми. Сучасні психологічні дослідження свідчать, що професійні ціннісні орієнтації, які виникають на початкових етапах навчання у закладі вищої освіти, визначають особливості руху молоді у професії, можливість її особистісного та професійного зростання та реалізації. Вони психологічно значимі на етапі професійного вибору, при професійній підготовці, навчанні та професійно-ціннісному становленні майбутнього фахівця у цілому (Н. Гончарова, Л. Долинська, А. Крамаренко, Н. Переверзенцева, та інш.). Вітчизняні дослідники значну увагу приділяють виявленню умов розвитку, механізмів та закономірностей взаємозв'язку ціннісних орієнтацій з майбутнім професійним розвитком особистості, зокрема психолога (О. Андрієвська-Семенюк, В. Волошина, К. Гавриловська, О. Галян, І. Галян, В. Мицько, Т. Тітова, А. Фурман, О. Ямницький та інш.). Ми вважаємо, що недостатньо представлені психологічні особливості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів, які навчаються на заочній формі навчання.

Мета дослідження. Емпірично визначити психологічні особливості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів денної і заочної форм навчання.

Результати теоретичного/емпіричного аналізу проблеми. У своєму дослідженні, ми будемо притримуватися наукових позицій С. Матяж, А. Березянської, а саме: ціннісні орієнтації розглядаються як один із компонентів, що входить до структури особистості, це складне утворення, що вбирає в себе рівні форми взаємодії суспільного та індивідуального в

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>